

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis, Seu Resolutio Casuum Conscientiæ

Juxta Sacram Scripturam, Canones, Et Sanctos Patres

Continens Tractatus de Sacramentis Pœnitentiæ & Extremæ Unctionis;
necnon varia summorum Pontificum Decreta, contra Moralis corruptæ
propositiones, & alia

Genet, François

Parisiis, 1703

Compendium Canonum Pœnitentialium, ex Instructione S. Caroli ad
Confessores desumptorum; quorum cognitio Parochis & Confessoribus
necessaria est.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40817

COMPENDIUM
CANONUM
 POENITENTIALIUM

Ex Instructione S. Caroli ad Confes-
 sores desumptorum, quorum cog-
 nio Parochis & Confessoribus ne-
 cessaria est.

Contra primum Præceptum.

QUI Fidem Catholicam deseruerit,
 Pœnitentiam aget annis decem.

Qui diabolo immolaverit, in Pœ-
 nitentia erit annis decem.

Qui aliquam Gentilium superstitionem se-
 quutus fuerit, Pœnitentiam aget annos duos.

Qui comederit ex Sacrificio Paganorum,
 pœnitens victitabit pane & aquâ dies tri-
 ginta.

Qui cum Judæo cibum sumpserit, pœni-
 tens erit dies decem, pane & aquâ victi-
 tans.

Qui auguriis, & divinationibus servierit,
 quive incantationes diabolicas fecerit, pœni-
 tens erit annos septem.

Qui Magos consuluerit, in Pœnitentia erit
 annis quinque.

Qui herbas Medicinales cum incantationi-
 bus collegerit, Pœnitentiam aget dies viginti.

Si quis ligaturas, aut fascinationes fecerit,
 pœnitens erit annos duos per ferias legitimas.

Contra secundum Præceptum.

Si quis postquam Deo voverit, ad sæculum redierit, Pœnitentiam agat annos decem, quorum tres, in pane, & aquâ.

Quicumque sciens pejeraverit, quadraginta dies in pane, & aqua, & septem sequentes annos pœniteat, & nunquam in testimonium recipiatur.

Qui perjurium in Ecclesia fecerit, Pœnitentiam agat annos decem.

Qui sciens pejerat domini impulsu, pœnitens erit Quadragesimas tres, & ferias legitimas. Dominus autem, quia præcepit, quadraginta dies in pane & aqua, & septem sequentes annos.

Si quis per cupiditatem perjurium fecerit, Quadragesimam in pane & aqua jejundet, & quamdiu vivit omnes sextas ferias, aut Monasterium ingressus jugi se Pœnitentiæ subdat.

Si quis coactus, & necessitate aliqua impulsus perjurium commiserit, in Pœnitentia Quadragesimas tres.

Qui compellit alium, ut falsum juret, quadraginta dies in pane & aqua, & septem annis in Pœnitentia erit.

Si quis jusjurandum quo se Regi, & Domino astrinxerit, violaverit; in Monasterio Pœnitentiam agat omnibus diebus vitæ suæ.

Si quis jurejurando astrinxerit, ut cum aliquo litiget, nec pacem cum eo habeat; Pœnitentiam agat dies quadraginta in pane, & aqua, per annum à Sacra Communione segregatus, ad Charitatem verò celeriter redeat.

Si quis Deum vel Beatam Virginem, vel aliquem Sanctorum publicè blasphemaverit; præ foribus Ecclesiæ diebus Dominicis septem, in manifesto dum Missarum solemnità aguntur

stet, & ultimo ex illis diebus, sine pallio & calceamentis ligatus corrigia circa collum, septemque præcedentibus feriis sextis, in pane & aqua jejuset: Ecclesiam nullo modo tunc ingressurus: recusans, Ecclesiæ ingressu interdicator: in obitu Ecclesiastica sepulturâ careat.

Contra tertium Præceptum.

Qui opus aliquod servile, die Dominico, festove fecerit; Pœnitentiam aget tres dies in pane, & aqua.

Qui die Dominico opus terrenum fecerit, dies septem Pœnitentiam aget.

Si quis ante Ecclesiam saltationes fecerit, Pœnitentiam aget diebus tribus.

Si quis pransus Missæ interfuerit, pœnitens erit dies tres in pane, & aqua.

Si quis Sacram Communionem sumpserit, post aliquam, vel minimam degustationem: Pœnitentiam aget dies decem in pane, & aqua.

Si quis in Ecclesia confabuletur, cum divina fiunt, pœnitens erit dies decem in pane, & aqua.

Si quis jejunia à sancta Ecclesia indicta violaverit: Pœnitentiam aget dies viginti in pane, & aqua.

Qui in Quadragesima jejunium violaverit, pro uno die, Pœnitentiam aget dies septem.

In Quadragesima carne, sine inevitabili necessitate vescens, in Pascha non communicet, ac præterea à carne abstineat.

Si quis jejunium quatuor temporum non custodierit: Pœnitens erit dies quadraginta in pane, & aqua.

Contra quartum Præceptum.

Qui Parentibus maledixerit , quadraginta dies pœnitens erit in pane , & aqua.

Qui Parentes injuriâ affecerit , tres annos.

Qui percusserit , annos septem.

Si quis contra Episcopum , & Pastorem insurrexerit , in Monasterio Pœnitentiam ager omnibus diebus vitæ suæ , & omnia bona ejus proscriptione publicentur.

Si quis Episcopi , vel Parochi doctrinam , vel præcepta irrideat , vel subsannet , ager in pane , & aqua Pœnitentiam dies quadraginta.

Contra quintum Præceptum.

Qui Sacerdotem voluntariè occiderit , carne , & vino abstineat cunctis diebus vitæ suæ ; quotidie , exceptis Festis , Dominicisque jejundet , non ingrediatur Ecclesiam quinque annis : sed præ ejus foribus stet , & per annos decem non communicet.

Si quis Presbyter , Presbyterum occiderit : pœnitentiam ager annos viginti octo.

Si quis Patrem , aut Matrem , fratrem , aut sororem occiderit , toto vitæ suæ tempore non suscipiat Corpus Domini , nisi in obitu : abstineat à carne & vino dum vixerit , & jejundet feriis legitimis.

Qui filium suum , vel filiam voluntariè occiderit ; extra patriam quinque annis exul fiat , deinceps viginti annis pœniteat.

Si qua mulier spontè abortum fecerit , Pœnitentiam ager tres annos : si nolens quadragessimas tres.

Qui sceleris occultandi causâ filium necaverit : Pœnitentiam ager annos decem.

Qui nolens filium oppresserit , Pœnitentiam ager dies quadraginta : deindè pœnitens

erit tres annos per legitimas ferias.

Cujus parvulus sine Baptismo per negligentiam moritur, tres annos pœniteat.

Qui mortem sibi consciverit: pro eo nulla in Missa commemoratio fiat, & Ecclesiastica sepulturâ careat.

Quæ veneno, aut alio quovis modo, maritum peremerit: Monasterium ingredietur.

Si quis spontè hominem occiderit, ad januam Ecclesiæ semper erit, & in obitu solùm Communionem recipiat.

Si quis per iram subitam, aut per rixam, hominem necaverit; Pœnitentiam aget annos tres.

Si casu homicidium fecerit: Pœnitens erit quadraginta dies, & post quinquennium ad Communionem recipiatur.

Si homicidii auctor fuit ob consilium quod dedit, Pœnitentiam aget annos septem.

Si quis aliquem calumniaverit, vel ei aliquod membrum præciderit: Pœnitentiam aget uno anno per legitimas ferias.

Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit, id est, absque vulnere: tres dies Pœnitentiam aget in pane, & aqua.

Si quis fratri suo, quem oderit, reconciliari non vult: tandiù in pane, & aqua Pœnitentiam aget, quoad reconcilietur.

Contra sextum Præceptum.

Si solutus cum soluta concubuerit, pœnitens erit annos tres: & quantò sapiùs, tantò majori Pœnitentiâ afficietur.

Uxor, conscio viro, mœchata, in obitu solùm communicabitur; si dignam Pœnitentiam egerit, post decem annos Sacram Communionem sumat.

Si quis conjugem fornicari consenserit, die-

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 127

bus omnibus vitæ in Pœnitentia erit.

Vir solutus si cum alterius uxore adulterium commiserit : Pœnitentiam aget annos quinque , mulier septem.

Si quis maritus semel lapsus est , Pœnitentiam aget annos quinque. Si sæpiùs , omnibus diebus vitæ suæ.

Si quis adolescens cum Virgine peccaverit : Pœnitentiam aget annum unum.

Qui balneum cum fœmina ingressus est : Pœnitentiam aget annos tres : qui concupierit Virginem , quam postea uxorem duxit , Pœnitentiam aget annum unum : si verò non duxit , annos duos.

Vidua quæ stuprum admiserit , Pœnitentiam aget annum totum , & præterea in altero anno dies jejuniorum.

Cam duabus sororibus fornicatus : Pœnitentiam aget toto vitæ tempore.

Qui incestum minus fecerit : Pœnitens erit annos duodecim.

Quicumque Sacerdos spiritualem filiam violaverit , dignitatis honorem amittet , & perpetuam Pœnitentiam aget.

Qui Monialem violaverit : Pœnitens sit annos decem.

Qui cum brutis coërit : Pœnitentiâ afficietur annorum decem , & diuturniori etiam pro personæ conditione.

Qui contra naturam coërit , si servus est , scopis castigabitur , & pœnitebit annos duos ; si liber est , & matrimonio junctus , annos decem : si solutus , annos septem : pueri , dies centum.

Quicumque Ienocinium exercuerit : Pœnitentiam aget annos duos , & Sacram Communionem non accipiet , nisi in fine vitæ.

Si quæ mulier , cerussa , aliove pigmento se

oblinit, ut aliis viris placeat: Pœnitentiâ afficietur annorum trium.

Qui polluitur ob prava noctu desideria, septem Psalmos recitabit, & dies triginta Pœnitentiam aget.

Contra septimum Præceptum.

Qui furatus est aliquid Ecclesiæ suppellectili, tres quadragesimas, cum septem sequentibus annis pœnitebit.

Qui sacras reliquias furatus est, septem quadragesimas jejunabit.

Qui pecuniam Ecclesiasticam furatus est, quadruplum reddet, & pœnitens erit annos septem.

Qui Ecclesiam incenderit, Pœnitentiam aget annos quindecim, similiter qui incendio consenserit.

Si quis sepulchrum violaverit malâ intentione, pœnitens erit annos septem.

Qui decimam sibi retinuerit, aut dare neglexerit, quadruplum restituet, & Pœnitentiam aget dies viginti in pane & aqua.

Qui hospitalis domus administrator, aliquid de administratione subtraxerit, pœnitens erit annos tres.

Qui fregerit noctu alicujus domum, & aliquid ceperit, Pœnitentiam aget annum unum in pane, & aqua.

Si quis furtum de re minori semel, aut bis fecerit, restituta re Pœnitentiam aget annum unum.

Qui rem inventam non reddit, furtum committit, idcirco tanquam de furto Pœnitentiam aget.

Si quis usuras accipit, rapinam facit, ideoque Pœnitentiam aget annis tribus, uno in pane, & aqua.

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 129

Omnes hæ Pœnitentiæ pro furto datæ , semper præter restitutionem intelligendæ sunt.

Contra octavum Preceptum.

Qui falsum testimonium præstiterit , tota vitæ tempore Communionem non suscipiet.

Qui falso testimonio consenserit : pœnitens erit annos quinque.

Qui proximo falsum crimen objicit : pœnitentiâ afficietur , ut falsus testis.

Qui proximo detraxerit , pœnitentiam agat dies tres.

Qui falsam stateram , mensuramque adhibuerit , pœnitens erit in pane , & aqua dies viginti , præter restitutionem.

Falsarius , in pane , & aqua pœnitentiam agat quamdiu vivit.

Si quis facile detraxerit , falsumque in hoc dixerit , septem diebus jejunabit in pane , & aqua.

Canones Pœnitentiales pro septem peccatis Capitalibus.

Capitalia peccata , quæ principalia etiam vocantur , utpotè è quibus omnia vitia principium habent ; sunt Superbia , Vana gloria , Avaritia , Luxuria , Invidia , Ira , Gula , & Acedia seu Pigritia.

Pro Capitali , mortali que crimine , pœnitentia septem annorum indicitur , nisi peccati gravitas , & personæ status , gravio rem , & diuturniorem pœnitentiam requirat.

Pro Capitali crimine , pœnitentiam agat Læicus annos quatuor ; Clericus , quinque ; Subdiaconus , sex ; Diaconus , septem ; Presbyter , decem ; Episcopus , duodecim.

Sacerdos imprudenter ebrius factus , pane & aqua

130 TRACTATUS VI.

aquâ Pœnitentiam agat dies septem; si per negligentiam, dies quindecim jejunabit; si per contemptum, dies quadraginta.

Diaconus & alii Clerici pro Acedia, pœnitentiam agent secundum judicium Presbyteri; Monachus jejunabit menses tres in pane, & aqua; Clericus, viginti dies; Laicus graviter redarguetur, & ad Pœnitentiam cogetur per Presbyterum.

Qui humanitatis gratiâ, alium inebriare impulerit, cum ad bibendum excitando, pœnitentiam agat dies septem. Si per contemptum prohibitionis, dies triginta.

Qui præ ebrietate & crapula, vomitum fecerit: Si Presbyter aut Diaconus, pœnitentiam agat dies quadraginta. Si Monachus sit aut Clericus, dies triginta. Si Laicus, dies quindecim, aut ut legitur in alio Canone, à vino, & carne abstineat dies tres.

Si quis Gulæ causâ, ante horam legitimam jejunium fregerit, duos dies pœnitentiam agat in pane, & aqua.

Canones Pœnitentiales pro aliis peccatis.

Sacerdos excommunicatus, si celebrat, tribus annis pœnitens sit, per quos in singulis hebdomadis abstinebit à carne & vino secunda, quarta, & sexta feria.

Si Presbyter in perpetuum depositus celebrare audeat, priveretur Communione, usque ad ultimum diem, & in excommunicatione est, Viaticum tantum in fine vitæ sumens.

Si Presbyter Guttam sanguinis Jesu-Christi cadere sinat in terram; pœnitentiam agat dies quinginta. Si ceciderit in primam Altaris mappam, dies duos. Si ad secundam pervenerit,

De Sacram. Pœnit. Cap. VII. 137

dies quatuor; si ad tertiam, dies novem; si ad quartam, dies viginti. Si per inadvertentiam id fecerit, licet nullum inde malum, aut scandalum ortum sit, tribus mensibus à summuneris administratione amovetur.

Qui sciens se rebaptizandum curaverit, si quidem per hæresim tale flagitium perpetravit, Pœnitentiam agat annos septem, tres quadragesimas primi anni jejuret in pane & aqua, & quarta & sexta feriâ aliorum annorum.

Si propter purificationem se rebaptizandum curaverit, Pœnitentiam aget annos tres, si per ignorantiam, non peccat quidem; nihilominus non promoveatur ad sacros Ordines, licet excellens, & eximius videatur.

Si Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus se rebaptizandum curaverit, per totam vitam Pœnitentiam aget.

Clerici, Mönachi, & Mönachæ sponte suæ per hæreticos rebaptizati, Pœnitentiam agent per annos duodecim.

Presbyter qui clandestinis sponsalibus interfuerit, suspendatur ab officio suo annos tres.

Presbyter qui mortuum Corpus, Altaris Mappis involverit, Pœnitentiam aget annos decem, & menses quinque. Diaconus autem, annos tres, & menses sex.

Qui legata pia Ecclesiæ non solvit, uno anno Pœnitens sit, & per legitimas ferias jejuret.

Qui sui sexus habitum mutaverit, Pœnitentiam aget annos tres, promittens emendationem.

Infirmos & in carcere detentos visitare negligens, Pœnitentiam aget dies decem, pane & aquâ victitans.

Ut intelligantur hæ Pœnitentiæ per Canones Pœnitentiales impositæ, scire juvat, ut ait

S. Carolus , qui Canones Pœnitentiales collegit in instructionibus datis Confessariis , & à quo eas hausimus , quod tempus Pœnitentiæ antiquitùs exprimebatur per certum dierum numerum , aliquando per quadragesimas , & aliquando per annos.

Cùm Pœnitentia indicebatur per certum dierum numerum. v. g. decem , viginti , aut triginta , jejunari solebat illis diebus sine intermissione in pane & aqua.

Cùm verò indicebatur per quadragesimam , jejunabatur pariter per spatium dierum quadraginta in pane & aqua , & præter id jejunii tempus , sæpè ibant nudis pedibus , non armis , non matrimonio utebantur , nec lineis vestibus , & soli cibum sumebant.

Quod si plures quadragesimæ intra eundem annum indicerentur , redigi solebant ad tres , quarum prima erat ante diem Nativitatis Domini ; altera ante Pascha Resurrectionis ; tertia ante diem Festum S. Joannis Baptistæ. Per has quadragesimas jejunabat pœnitens pane & aquâ feriis tantùm legitimis , quo nomine intelliguntur feria secunda , quarta , & sexta.

Denique quando Pœnitentia imponebatur ad unum aut plures annos : In unaquaque hebdomada tres dies , id est , secunda feria , quarta , & sexta in pane & aqua pœnitens jejunabat primo anno ; feria verò tertia , quinta , & Sabbatho , uti poterat pisciculis , fructibus , oleribus , & leguminibus , & cervisiam bibere. Diebus autem Dominicis , & Festis Nativitatis , Epiphaniæ , & per totam octavam Paschæ jejunare non tenebatur.

Pœnitentia secundi anni talis erat , ut hos duos dies , id est , secunda & quarta feria eodem modo viveret , ac reliquis diebus ; sed feria sexta jejunabat in pane , & aqua , & tres

servabat quadragesimas. Si plures præterea essent anni Pœnitentiæ, tres tantum servabantur quadragesimæ.

Quest. 20. Numquid dici possit, per contrariam consuetudinem abrogatos esse prædictos Canones Pœnitentiales, ac proinde à Confessoribus rationem non habendam hujusmodi Canonum in imponendis Pœnitentiis?

Resp. S. Carolus oppositum sentit. *Sunt enim*, inquit, *hujusmodi Canones* quasi regulæ quædam à quibus cum ad culpæ commissæ gravitatem rectè dignoscendam, tum ad imponendam pro illius ratione veram Pœnitentiam Sacerdotes Confessarii ita diriguntur, ut ubi singula, & quæ ad peccati magnitudinem, & quæ ad pœnitentis statum, conditionem, ætatem, intimumque cordis contriti dolorem pertinent accuratè perpenderit, tum demùm Pœnitentiam iudicio, ac prudentia sua moderetur.

Ratio est, quia cum dici nullatenus possit, quod Ecclesia à Spiritu sancto directæ & gubernatæ, aliquid statuere queat absque summa prudentia, nec proinde dici poterit, quod nimia usa fuerit severitate erga priorum sæculorum Fideles, quando Canones Pœnitentiales statuit. Cum igitur hujus temporis Fideles sanctiores non sint primis Christianis, cum idem sit Deus qui offenditur, & idem crimen quod admittitur, æquum est, ut idem homo satisfaciatur eidem Deo, pro eodem crimine, in eadem Ecclesia, eodem modo.

Tolerat quidem gemens Ecclesia, usum à laxitate inductum, quem nimia præsentium Christianorum introduxit vivendi licentia, & tacet: Mater est dolens & afflicta, quæ suos gemitus, & suspiria comprimere cogitur, quia profutura non videt, quoniam vix, ac ne

vix quidem, præsentis peccatores pœnitentiis antiquis subijci possunt.

Ex quibus inferre solummodo licet cum D. Carolo, quem in initio responsionis superioris laudavimus, & cum S. Francisco Salesio in suis admonitionibus ad Confessores, cap. 8. Confessarium non debere quidem Pœnitentiam ab antiquis Canonibus præscriptam imponere, ubi videt Pœnitentem minimè paratum, & dispositum ad eam suscipiendam, & tunc saluti quidem fuerit faciliorem imponere, cum melius sit ut plurimum pœnitentes cum amore, & benignitate, sine ulla tamen adulatione, quàm cum rigore tractare; nihilominus tamen antiquos Canones inculcandos esse, monendumque Pœnitentem, pro gravitate criminum suorum, majorem & severiorem Pœnitentiam se mereri, ut impositam cum majori humilitate & devotione suscipiat.

Quest. 21. Quænam præterea observanda sunt à Confessore in imponendis pœnitentiis?

Resp. Cavere debet, ut ait S. Franciscus Salesius in admonitione sua ad Confessarios loco citato, ne imponat Pœnitentias confusas, & intricatas variis orationum, aliorumque rerum generibus. v. g. ut recitet pœnitens tertiam orationem Dominicam, Hymnum aliquem, preces, Collectas, Antiphonas, Psalmos, neque varias diversasque debet præscribere actiones. v. g. ut per tres dies eleemosynas largiatur, tribus feriis sextis jejunet, Missam unam celebrari curet, sese quinquies disciplinâ percutiat. Ex hac confusione actionum, & orationum, duo sequuntur incommoda; alterum quod pœnitens eorum obliviscitur, & postea scrupulis angitur; alterum quod plus cogitat quid dicendum, faciendumque sit, quàm de

De Sacram. Pœnit. Cap. VIII. 135

iis ipsis quæ dicit, & facit, & dum in memoria sua quærit quid faciendum sit, aut in horis quid dicendum, devotionis fervor tepescit, & friget.

CAPUT VIII.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

Quæst. I. **Q**UISNAM est legitimus Sacramenti Pœnitentiæ Minister?

Resp. De Fide est definitum in Concilio Tridentino, solum Sacerdotem habere auctoritatem absolvendi, ut habetur in Decreto Eugenii in Concilio Florentino, ubi sic dicitur: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, habens auctoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione Superioris.* Verba verò Concilii Tridentini hæc sunt: *Circa Ministerium autem hujus Sacramenti declarat sancta Synodus, falsas esse, & à veritate Evangelii penitus alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosvis homines præter Episcopos, & Sacerdotes, Clavium Ministerium perniciosè extendunt.* sess. 14, cap.

Quæst. 2. Sufficit-ne, ut quis sit Sacerdos, ad audiendum validè Confessiones?

Resp. Non sufficit, sed ut possit validè absolvere, præter potestatem Ordinis, quam universi Sacerdotes habent, requiritur potestas Jurisdictionis, ut definit idem Concilium Tridentinum his verbis: *Hæc Synodus confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert in quem ordinariam aut subdelegatam non habet Jurisdictionem.* sess. 14, cap.